

дження, ходу його виконання та складання плану дослідницької роботи у відповідності до поставленої мети. Наприклад, перевірити поведінку протікання хімічної реакції в інших умовах (зміна середовища, температури, тиску); використовуючи наукову та довідникову літературу проаналізувати хімічні властивості вихідних сполук та сполук, що утворюються в процесі реакції. Проектування результатів дослідницької роботи (мисленнєвий експеримент). На цьому найскладнішому та найважливішому етапі доцільна допомога викладача, але у разі крайньої необхідності.

Четвертий етап – безпосереднє виконання дослідної роботи згідно складеного плану та її корегування викладачем.

П'ятий етап – аналіз одержаних результатів, співставлення наслідків проведеного експерименту з передбачуваним проектом та підготовка висновків. На даному етапі можливі консультації викладача.

Шостий етап – написання висновків та оголошення остаточних результатів дослідницької діяльності на лабораторному занятті.

На кожному етапі роботи здійснюється самоконтроль, взаємодопомога та оцінювання. Формування активного самостійного мислення студентів-першокурсників на лабораторних заняттях із загальної та неорганічної хімії вимагає «проведення» їх по всіх етапах дослідницької діяльності, найважливішим з яких є перший і третій. Якщо у процесі виконання дослідницької роботи студент з'ясовує, що наявних знань недостатньо для досягнення поставленої мети, пояснення дослідженого явища або передбачення деяких характеристик об'єктів, у нього з'являється прагнення до розуміння цих проблем, пошуку шляхів виходу з даної ситуації. Окремим першокурсникам необхідно допомогти у знаходженні шляхів розв'язання означеного протиріччя. Спрямувати молоду людину на самостійне поглиблення знань та пошук відповідей, зацікавити науковим дослідженням, переконати у власних силах – ось завдання справжнього вчителя. Де перед студентами немає ніякої проблеми, там немає активної пошукової дослідницької діяльності.

Таким чином, розвиток мислення та творчих здібностей першокурсників проходить через мотиви, інтереси, пізнавальні запити, що сприяє міцному формуванню дослідницьких умінь у порівнянні зі звичайними методиками проведення лабораторних робіт з курсу «Загальної та неорганічної хімії». Звичайно, формування творчої активності студентів потребує певних знань та вмінь самого викладача, котрий повинен бути професіоналом, компетентною людиною, проявляти інтелектуальну і творчу ініціативу.

Література

1. Балашова С.П. Формування дослідницьких умінь студентів педагогічного коледжу в процесі вивчення природознавчих дисциплін: Автореферат дис. кандидата пед. наук (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти), / Нац. пед. університет імені М.П. Драгоманова. – К., 2000. – 22с.
2. Гончаренко С.У. Зміст загальної освіти і її гуманізація // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи. – К., ВІПОЛ, 2000. – с.81 – 108.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // „Освіта України”. – 8 липня 2001 р. – №29. – с.4 – 6.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Логвіна-Бик Т.А. (Мелітополь)

Суспільство розвивається швидкими темпами і гостро постає питання поліпшення професійної підготовки особистості студента до подальшої практичної діяльності. Сьогодні основна увага звертається на пошук та знаходження гнучких механізмів та технологій, які поєднували би особистісні якості людини та технологію підготовки кваліфікованого спеціаліста. Особлива

увага у вищих педагогічних закладах приділяється саме спілкуванню, через яке з'ясовується специфіка стосунків між студентами та викладачем. Виходячи з цього визначаються особливі риси, які повинні бути притаманні викладачу вищої школи, а саме: соціальна активність, професійна майстерність, творчість, фізичне здоров'я, повага до студентів, потреба у постійному самовдосконаленні, духовна культура, продуктивна діяльність, доброзичливе спілкування.

Обов'язковою складовою навчальної діяльності студентів повинна виступати сукупність таких понять та складових елементів: мета, навчальна інформація, засоби педагогічної комунікації, етапи педагогічного управління навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, контроль, результат, корекція (навчальних програм, змістовної частини дисципліни).

Навчальну діяльність динамічної системи, а також взаємодію та взаємозумовленість елементів системи навчання й формування практичних умінь досліджували В. П. Беспалько, І. П. Підласий, Є. Г. Юдін, Н. В. Кузьміна. Діяльність розглядається як системно-структурне утворення і як результат власного досвіду. Основним елементом системи підготовки студентів у вищій школі виступають навчальні завдання, навчальні дії, комунікативні зв'язки. Виходячи з цього, можна відокремити певні структурні компоненти, які є основою технології практичної підготовки студентів при опрацюванні природничих дисциплін. До них відносять: мотиваційно-орієнтувальні, інформаційні, операційно-виконавчі і контролюючі компоненти навчально-виховної діяльності і підготовки студентів до організації науково-дослідницької роботи як основи розвитку творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін.

Розглядаючи особистість студента с позиції соціалізації до сучасних умов дійсності, необхідно враховувати такі основні елементи, як:

- 1) система знань, навичок та здібностей, які необхідні для вирішення професійних завдань;
- 2) вольові якості особистості, які спрямовані на подолання перешкод та здійснення запланованих дій;
- 3) система потреб та ціннісних орієнтацій на оволодіння професійною діяльністю;
- 4) світоглядні установки, інтереси та прагнення, що визначають готовність особистості студента до оволодіння новими знаннями та вміннями;
- 5) система почуттів та емоцій що є основою спілкування та оволодіння професією;
- 6) задоволеність життям, що передбачає прагнення до оволодіння певним професійним рівнем;
- 7) творчий розвиток особистості, який має різноманітні підходи;
- 8) оволодіння різними видами робіт, схильність до розвитку науково-дослідницькою діяльності як чинника зростання професійної компетентності;
- 9) використання досвіду минулого та вирішення питань сьогодення з метою становлення наукової творчості студентів;
- 10) вивчення особистості студента у комплексі, а саме: через сферу життєдіяльності студента, формування його особистісних якостей, самокерування соєю навчально-пізнавальною діяльністю, що реалізується самим студентом.

Соціальні та освітні технології виступають як наукомісткий ресурс, використання якого дозволяє не лише вивчити і передбачувати різноманітні соціальні зміни, й активно впливати на практичне життя, отримувати ефективний прогнозований соціальний результат. Технологізація є основою для концептуального й проектувального освоєння різноманітних галузей соціальної діяльності. Технологізація при викладанні природничих дисциплін дозволяє:

- аналізувати і систематизувати на науковій основі вже набутий практичний досвід і особливості його використання;
- комплексно вирішувати проблеми в освітній сфері;
- знижувати вплив несприятливих обставин на освітньо-виховний процес

- та процес навчання студентів з оволодіння певним професійним фахом;
 - оптимально використовувати ресурси, що є в наявності;
 - створювати сприятливі умови для розвитку особистості студента.
- Значення освітньої технологізації полягає насамперед у тому, що вона робить людську діяльність більш раціональною, включаючи в неї лише ті процеси і операції, які необхідні для вирішення поставленої мети.

Освітня технологія є основним елементом (компонентом) системи управління навчально-виховним процесом, тому що технологія – це:

- спосіб управління, регулювання і планування освітніх процесів;
- сукупність прийомів, методів і впливів, що застосовуються для досягнення поставлених цілей;
- майстерність, мистецтво, уміння, сукупність методів якісного перетворення особистості;
- спосіб цілеспрямованого вирішення освітніх проблем у вигляді певного набору процедур і операцій;
- практична діяльність, яка характеризується раціональною послідовністю використання інструментарію для досягнення якісних результатів праці.

Технологія практичної підготовки студентів у вищій школі досліджує три аспекти:

- 1) науковий: розроблення рішення певної проблеми, що ґрунтується на досягненнях теорії і практики;
- 2) формально-описовий: це модель, опис цілей, змісту, методів і засобів, алгоритмів дій, що застосовуються для досягнення запланованих результатів;
- 3) процесуально-дієвий: реалізація діяльності з утриманням кінцевого результату.

Систему управління в технології практичної підготовки студентів у вищій школі слід розглядати як сукупність таких блоків людської діяльності: цілетворення, технологія дій, операційне забезпечення діяльності, планування, прогнозування, узагальнення, контроль, оцінка, аналіз, корекція зазначених блоків та видів діяльності.

Технологія практичної підготовки студентів у вищій школі передбачає такі три етапи: теоретичний, методичний, процедурний. В технологічному процесі можна виділити чотири процедурні етапи:

- 1) формулювання мети впливу та вироблення програми дій, прогнозування розвитку проблеми;
- 2) вироблення та вибір засобів впливу – вибір оптимального варіанту вирішення проблеми, аналіз ситуації, обґрунтування і оцінка варіантів та способів дій;
- 3) організація впливу включає певні операції з реалізації вибраного варіанту;
- 4) аналіз і оцінка, прогнозування результатів, формулювання висновків.

Навчально-пізнавальна діяльність впливає на розвиток особистісних якостей майбутніх вчителів біології, особливо на професійну та пізнавальну мотивацію, інтелект студента, здатність до самоуправління самокерування власною діяльністю, що передбачає новий рівень розвитку особистості в умовах професійного становлення, а стрижнем цього має бути здатність до самоорганізації, яка забезпечить здійснення різних видів діяльності.

Ми вважаємо, що технологія практичної підготовки студентів у вищій школі є актуальною, ефективною і може стати основою для розробки моделі педагогічного управління та чинником зростання професійної компетентності майбутніх вчителів біології.